

MUDr. Svatopluk Valníček, nestor dětské hematologie na Moravě a emeritní primář Oddělení dětské hematologie Fakultní nemocnice Brno 90 let od narození

MUDr. Valníček se narodil v Brně 29. 4. 1928 jako nejstarší ze tří dětí lékaře-stomatologa, Československého legionáře z první světové války.

V roce 1939 začal studovat brněnské klasické gymnázium na tehdejší Třídě legionářů, dnešní Třídě kpt. Jaroše. Nacistická okupace však silně poznamenala jeho dětství a rodinu.

V roce 1947 maturoval a započal studium na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity. Po promoci nastoupil na Transfuzní oddělení nemocnice Ostrava-Fifejdy. Po krátké době byl přeložen na Hematologicko-transfuzní oddělení v Novém Městě na Moravě, kde od 1. června 1955 pracoval jako zastupující primář, bez předchozí praxe, se samozřejmou odpovědností za speciální hematologická vyšetření a za vedení hematologické poradny a transfuzního oddělení nejen v Novém Městě na Moravě, ale i v sousedním okrese.

Na jaře 1956 složil atestaci z interního lékařství a na podzim byl povolán do dvouleté základní vojenské služby. Po návratu byl jmenován primářem Hematologicko-transfuzního oddělení krajské nemocnice v Jihlavě. Začátkem roku 1960 složil atestaci z oboru hematologie a krevní transfuze. Již v Jihlavě začal spolupracovat s onkology a pediatry na poli hemoblastóz a hemofilie.

Dne 1. dubna 1960 nastoupil MUDr. Valníček do KÚNZ Brno na FTO (Fakultní transfuzní oddělení) jako sekundář s úkolem vybudovat hematologickou laboratoř a současně pracovat na úseku dárců krve. Zakrátko se stal vedoucím lékařem tohoto úseku. V roce 1965 byla v Ústavu krevní transfuze a hematologie (ÚKHT) v Brně zřízena hematologická poradna, ve které se začal MUDr. Valníček věnovat ambulantní substituční léčbě dětských hemofiliků a začal budovat jejich krajskou evidenci. Bylo to v době, kdy léčba dnes dostupná nebyla ještě ani na obzoru. Kromě vlastní péče o dě-

ti s poruchami krevního srážení se prostřednictvím konzilií zapojil i do spolupráce s gynekology, pediatry, onkology i kardiochirurgy, což v té době nebylo běžné. Rozvinula se rovněž spolupráce s infekční klinikou, zejména při léčbě hepatálních kómat, u kterých zavedl terapii výměnnými plazmaferézami.

Od 1. 8. 1978 se MUDr. Valníček stal primářem nově zřízeného Oddělení klinické hematologie (OKH) Fakultní dětské nemocnice v Brně. Byl postaven před úkol vybudovat toto první, ryze dětské hematologické oddělení od základů. Dostal k dispozici dvě místnosti v různých částech nemocnice, zapůjčený mikroskop a minimum personálu. Jeho snahou a vizí však bylo hematologické pracoviště odpovídající fakultní úrovni.

OKH FDN se pod vedením prim. Valníčka zaměřilo na hematologickou diagnostiku a léčbu krvácivých i trombembolických stavů a dispenzarizaci dětských hemofiliků. Bylo zavedeno množství nových vyšetřovacích metod zejména na úseku hemokoagulace a začal se rutinně používat soubor cytochemických metod na úseku speciální morfologie, čímž se prohloubily možnosti diagnostiky i léčby dětských hemoblastóz. K oddělení od počátku až do r. 1998 patřila i krevní banka, která prováděla pro celou, tehdy samostatnou Fakultní dětskou nemocnici imunohepatologická vyšetření.

V roce 1994 bylo dobudováno a otevřeno „nové“ OKH v důstojných prostorách pavilonu A Fakultní dětské nemocnice, kde se nachází dosud. Tím se umožnil další extenzivní rozvoj speciální laboratorní hematologické diagnostiky v celém rozsahu odpovídající nejvyšší možné úrovni a bylo dobudováno hemofilické centrum, které se v budoucnu mělo stát i jedním ze zakládajících pracovišť Českého národního hematologického programu (ČNHPP). V roce 1997 primář Valníček na svou funkci rezignoval, nicméně dosud dochází jako konzultant a emeritní primář na Oddělení dětské hematologie Dětské nemocnice, Fakultní nemocnice Brno.

Neméně důležitou činností, které se MUDr. Valníček věnoval po celý život, byla výuka a školení dalších odborníků, kterým ochotně a nezištně předával své zkušenosti a umožňoval jim další odborný růst. Za svého působení vchoval prim. Valníček i celou řadu středně

zdravotnických pracovníků, které naučil zodpovědnosti a pečlivosti v práci. Vždy kladl na první místo zájmy pacienta, korektní vystupování a nerozlučné k němu patří i lidská slušnost a vlídný, empatický přístup ke všem.

Primář Valníček však není jen svědomitým lékařem a skvělým kolegou. Po celý život se rovněž věnoval vědě a výuce. Je autorem více než 130 odborných přednášek, které přednesl v ČR i v zahraničí, první autorem 55 publikací a spoluautorem dalších 30. Spolupracoval na 4 grantových výzkumných projektech. Učil na středních zdravotnických školách v Ostravě, Brně a na brněnském IDVPZ. Přednášel v postgraduálních a předatestačních kurzech pro internisty i pediatry a vedl stáže studentů LF MU/UJEP. Přednášel hemostazeologii na Veterinární a farmaceutické univerzitě a Přírodovědecké fakultě MU/UJEP. Je čestným členem České hematologické společnosti ČLS JEP a držitelem medaile ČLS JEP. Jeho práce a zkušenosti jej přímo předurčovaly k academic-

kému titulu, který však, na rozdíl od svých spolužáků, kolegů a přátel, nikdy nezískal z politických důvodů, neboť jeho rodina nepatřila k těm, které by byly komunistickým režimem oblíbeny. Přesto MUDr. Valníček nikdy nezahořkl a četné výzvy, které mu život přinášel a dosud přináší, vždy přijímal s pokorou a nadhledem.

V osobě pana primáře máme vedle sebe vědce, lékaře, učitele, oddaného sokola, milovníka hudby, malíře, sportovce, člověka s pevným charakterem a žebříčkem hodnot založeným na křesťanských a demokratických principech. Tedy člověka, od kterého se můžeme mnohé učit. Jsme rádi, že jsme měli možnost jej poznat a jsme pyšní, že smíme být jeho žáky. Do dalších let mu přejeme mnoho zdraví a radosti!

Za Oddělení dětské hematologie
Fakultní nemocnice Brno
prim. MUDr. Jan Blatný, Ph.D.